

Plan for et trygt og godt skolemiljø for Justøy skole

Vedtatt september 2018

Innhold

Formål med planen, lovverk og mål for arbeidet

Visjon og verdier for Justøy skole

Lovverk

Definisjoner

Skolemiljø

Krenkende handlinger

Mobbing

Utestenging

Fysisk vold

Psykisk vold

Rasisme

Diskriminering

Seksuell trakassering

Særlig sårbare elever

Hva gjøres for å skape og opprettholde et trygt og godt skolemiljø

Hvordan avdekke at elever ikke opplever et trygt og godt skolemiljø

Håndtering av krenkende handlinger

Dersom ansatte krenker elever

Årshjul for skolemiljøarbeidet

Formål med planen, lovverk og mål for arbeidet

Denne planen er skolens handlingsplan **for** et trygt og godt skolemiljø. Planen er også en handlingsplan **mot** krenkende handlinger.

Med skolemiljø menes de mellommenneskelige forholdene på skolen, det sosiale miljøet og hvordan elevene og personalet opplever dette. Skolemiljøet skal virke positivt på elevenes helse, trivsel, læring, trygghet og sosiale tilhørighet. Krenkende handlinger defineres under kapittel tre i denne planen.

Denne planen tar utgangspunkt i gjeldende lovverk om elevenes skolemiljø. Planen har som hovedhensikt å kvalitetssikre arbeidet med å oppfylle kravene i loven. Ansatte ved skolen skal her kunne orientere seg om hvilke rutiner og retningslinjer som til enhver tid gjelder. Det vil i planen bli linket til dokumenter som er relevante for arbeidet med elevenes skolemiljø.

Planen skal sikre at alle ansatte ved skolene gjennomfører og iverksetter de rutiner og plikter som er utarbeidet og lovpålagt. Opplæringslovens kapittel 9 A gjelder i alle tilfeller i skoletiden, på leksehjelp, SFO, på skoleveien, på turer/arrangementer i skolens regi og det som før øvrig knyttes direkte til skolen.

Eleven har en *individuell* rett til et trygt og godt skolemiljø, og det er *elevens egen subjektive oppfatning* som skal ligge til grunn for en helhetlig vurdering av hva som er trygt og godt for den enkelte elev. Justøy skole legger vekt på:

- at det arbeides kontinuerlig og systematisk med elevenes skolemiljø.
- at skolen, elevene og foresatte samarbeider om det forbyggende og holdningsskapende arbeidet.
- at tydelig voksne er en forutsetning for å forebygge, avdekke og håndtere krenkende handlinger.
- at alle ansatte ved skolen har en plikt til å følge med, gripe inn og varsle rektor dersom de får kunnskap eller mistanke om at elev blir utsatt for krenkende handlinger eller ikke opplever skolemiljøet som trygt og godt. Skolen har videre en plikt til å undersøke, iverksette tiltak og evaluere tiltakene. Dette utgjør til sammen *aktivitetsplikten*.

Visjon og verdier for Justøy skole

Et sted for LÆRING – MESTRING OG GLEDE

Overordnede mål for Justøy skole

- Alle elever skal få muligheter til å utvikle sine evner og talenter
- Skolen skal ha god kvalitet med et godt læringsmiljø og et godt læringsutbytte
- Skolen skal ha et godt fysisk læringsmiljø ute og inne
- ”Livslang læring” er et viktig perspektiv på læringen
- Som et ledd i kvalitetsutviklingen, må de ansattes kompetanse utvikles
- Det skal stimuleres til nytenkning og utviklingsarbeid

Lovverk

Opplæringsloven kapittel 9 A omhandler elevens skolemiljø.¹

§ 9 A-2. Retten til eit trygt og godt skolemiljø

Alle elevar har rett til eit trygt og godt skolemiljø som fremjar helse, trivsel og læring

§ 9 A-3. Nulltoleranse og systematisk arbeid

Skolen skal ha nulltoleranse mot krenking som mobbing, vald, diskriminering og trakassering.

Skolen skal arbeide kontinuerleg og systematisk for å fremje helsa, miljøet og tryggleiken til elevane, slik at krava i eller i medhald av kapitlet blir oppfylte. Rektor har ansvaret for at dette blir gjort.

§ 9 A-4. Aktivitetsplikt for å sikre at elevar har eit trygt og godt psykososialt skolemiljø

Alle som arbeider på skolen, skal følgje med på om elevane har eit trygt og godt skolemiljø, og gripe inn mot krenking som mobbing, vald, diskriminering og trakassering dersom det er mogleg.

Alle som arbeider på skolen, skal varsle rektor dersom dei får mistanke om eller kjennskap til at ein elev ikkje har eit trygt og godt skolemiljø. Rektor skal varsle skoleeigaren i alvorlege tilfelle.

Ved mistanke om eller kjennskap til at ein elev ikkje har eit trygt og godt skolemiljø, skal skolen snarast undersøkje saka.

Når ein elev seier at skolemiljøet ikkje er trygt og godt, skal skolen så langt det finst eigna tiltak sørgje for at eleven får eit trygt og godt skolemiljø. Det same gjeld når ei undersøking viser at ein elev ikkje har eit trygt og godt skolemiljø.

Skolen skal sørgje for at involverte elevar blir høyrde. Kva som er best for elevane, skal vere eit grunnleggjande omsyn i skolen sitt arbeid.

Skolen skal lage ein skriftleg plan når det skal gjerast tiltak i ei sak. I planen skal det stå

- a) kva problem tiltaka skal løyse
- b) kva tiltak skolen har planlagt
- c) når tiltaka skal gjennomførast
- d) kven som er ansvarleg for gjennomføringa av tiltaka
- e) når tiltaka skal evaluerast

Skolen skal dokumentere kva som blir gjort for å oppfylle aktivitetsplikta etter første til femte ledd.

§ 9 A-5. Skjerpa aktivitetsplikt dersom ein som arbeider på skolen, krenkjer ein elev

¹ Alle utdrag fra lovverket er hentet fra Lovdata.no: https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1998-07-17-61?q=oppl%C3%A6ringsloven#KAPITTEL_11 (lest 9.september 2017)

Dersom ein som arbeider på skolen, får mistanke om eller kjennskap til at ein annan som arbeider på skolen, utset ein elev for krenking som mobbing, vald, diskriminering og trakassering, skal vedkommande straks varsle rektor. Rektor skal varsle skoleeigaren. Dersom det er ein i leiinga ved skolen som står bak krenkinga, skal skoleeigaren varslast direkte av den som fekk mistanke om eller kjennskap til krenkinga. Undersøking og tiltak etter § 9 A-4 tredje og fjerde ledd skal setjast i verk straks.

Nulltoleranse og inkluderende læringsmiljø

Skolene har nulltoleranse som mål og rettesnor for arbeidet. Samtidig vet vi at skolene har elever som trenger trening, støtte og hjelp for å mestre de sosiale kodene. Det er nødvendig at disse får øve seg i et sosialt fellesskap og at skolene har gode retningslinjer og rutiner for å håndtere de episodene som da kan oppstå.

Skolen har en plan for livsmestring, med mål om å øke elevenes sosiale og emosjonelle kompetanse.

Oppvekstombudet i Agder

Oppvekstombudet skal blant annet prioritere det forebyggende arbeidet mot mobbing i skole og barnehage, bistå barn/unge og foresatte i mobbesaker som oppleves som vanskelige, samarbeide med barnehage, skole og beredskapsteamet mot mobbing, avklare og svare på generelle spørsmål om barn/unges psykososiale læringsmiljø, møte barnehage og skole og evt. beredskapsteamet mot mobbing sammen med barn/unge og foresatte for å få svar på spørsmål i mobbesaker som er vanskelige.

Oppvekstombudet skal utføre sitt arbeide på fritt og selvstendig grunnlag, uavhengig av administrativ og politisk ledelse i kommunen.

Oppvekstombudet er tilgjengelig, og har alltid ett fokus på barnets beste.

Definisjoner

Skolemiljø handler om både det fysiske læringsmiljøet og det psykososiale læringsmiljøet.

Fysisk læringsmiljø handler eksempelvis om bygninger, uteareal, inneklima, drift og bruk.

Psykososialt miljø handler om de mellommenneskelige forholdene på skolen, både for elevene og for de voksne.

Krenkende handlinger er en fellesbetegnelse som omfatter alle former for mobbing, vold, rasisme og diskriminering. Krenkende adferd omfatter også andre former for krenkende ord og handlinger, slik som negative, enkeltstående utsagn om en persons

utseende eller funksjonshemning, klær, tro, dialekt osv. Krenkende handlinger kan skje som enkelthandlinger eller gjentatte handlinger. Om en elev er krenket eller ikke, avhenger av elevens subjektive opplevelse. Krenkelser kan defineres som når en elev blir utsatt for noe som gjør at hun eller han blir lei seg eller ikke har det bra. Det kan dreie seg om erting, plaging, negative kommentarer, baksnakking, ryktespredning, utfrysning og utestenging. Ord eller handlinger som i utgangspunktet ikke er ment å være krenkende, vil likevel kunne oppfattes slik. Ulike aldersgrupper og sosiale og kulturelle grupper vil ha ulike normer for atferd. Krenkelser som mobbing, diskriminering eller rasisme kan også skje på mobil og nett. Det er like alvorlig.

Mobbing innebærer at en eller flere personer sier eller gjør vonde eller ubehagelige ting mot en annen person. Ved mobbing skjer dette gjentatte ganger, og den som blir utsatt, har vanskelig for å forsvare seg, det vil være en visse ubalanse i styrke- eller maktforhold. Gjentatte tilfeller av utestenging, vold, rasisme, diskriminering og seksuell trakassering er også mobbing.

Utestenging betyr at noen ofte blir holdt utenfor.

Fysisk vold innebærer at noen bruker fysisk makt for å skade andre.

Psykisk vold alle måter å skade, skremme eller krenke på, som ikke er direkte fysiske i sin natur. Det kan også være måter å styre eller dominere andre på, ved hjelp av en bakenforliggende makt eller trussel. Det kan være snakk om direkte eller indirekte trusler, degraderende og ydmykende atferd, kontroll, utagerende sjalusi, isolering og emosjonell vold.²

Rasisme innebærer at noen blir forskjellsbehandlet, trakassert eller plaget, for eksempel fordi de har annen hudfarge eller snakker et annet språk.

Diskriminering betyr at en person blir forskjellsbehandlet, trakassert eller plaget, for eksempel på grunn av kjønn, funksjonsevne, religion, hudfarge, seksuell legning eller opprinnelse (nasjonal eller etnisk).

Seksuell trakassering betyr at en person blir utsatt for uønsket, seksuell oppmerksomhet. Dersom en person blir truet, hånet, forfulgt, vist forakt eller lignende på grunn av seksuell legning eller orientering er dette også å anse som seksuell trakassering.

Særlig sårbare elever

Skolen har et skjerpet ansvar overfor elever med en særskilt sårbarhet, jf. Prop. 57 L (2016-2017) s. 22 og Rt. 2012 s. 146. Slik sårbarhet kan være knyttet til for eksempel elevens religion, seksuelle orientering, kjønnsuttrykk, funksjonsevne, at eleven har atferdsvansker eller forhold ved elevens familie og hjemmesituasjon. At en elev tidligere har vært utsatt for krenkelser, kan også gjøre en elev særskilt sårbar. Skolene må kjenne

²[Justis- og beredskapsdepartementet: Om vold i nære relasjoner. Hva er vold?](#)

til at enkelte grupper elever er overrepresentert blant de som krenkes. Det er derfor viktig at skolene følger særskilt med på hvordan disse elevene har det på skolen. Læringsmiljøsentret (UiS) deler sårbare barn som har det vanskelig på grunn av oppvekstforholdene, inn i fire kategorier:

- barn med foreldre som er rusmisbrukere
- barn med foreldre som har psykiske problemer
- flyktningbarn
- barn i barnevernet

Hva gjøres for å skape og opprettholde et trygt og godt skolemiljø

Justøy skole		
Hva	Hvordan	Hvem
Definisjoner	Personalet har ved skolestart hvert år en gjennomgang av definisjonene i ordensreglementet og i planen for å få en felles forståelse av hva som legges i begrepene.	Ledelsen
Relasjoner	Personalet har ansvaret for relasjonen til elever og foresatte	Alle ansatte
Arbeid med sosial	Personalet bruker felles plan for sosial og emosjonell	Alle

og emosjonell kompetanse	kompetanse.	ansatte
Klasseledelse	Skolene har en egen rutine for klasseledelse	Alle ansatte
Trivselsundersøkelse	Skolen gjennomfører en ikke-anonym undersøkelse årlig	Ledelsen
Elevundersøkelsen fra Udir	Undersøkelsen gjennomføres fra 5.-10. trinn. Skolen har en rutine som sikrer elevinvolvering i for- og etterarbeidet.	Ledelsen
Utviklingssamtaler med elever	Kontaktlærer har jevnlig utviklingssamtaler med eleven gjennom hele skoleåret.	Kontaktlærer
Hjem-skole samarbeid	Skolene har en rutine for hjem-skole-samarbeidet	Alle ansatte
Trygge voksne i friminuttene	Skolene har en plan for tilsyn med elevene	Alle ansatte
Rutiner og regler i klassene	Alle klasser har en gjennomgang av ordensreglementet hver høst.	Alle ansatte
Nettvett	Elevene på alle trinn får opplæring i nettvett.	Alle ansatte
Felles arrangementer	Skolen gjennomfører fellesarrangementer for å fremme trivsel, integrering og samhold for skolens elever.	
Overganger	Skolene har rutiner for å skape en trygg overgang fra barnehage til barneskole, fra 7. trinn til ungdomsskolen og fra ungdomstrinnet til vgs.	Alle ansatte
Ressursteam	Skolene har ressursteam som kan bestå av rektor, spesialpedagogisk koordinator, sosiallærer, miljøterapeut, rådgiver, PPT-kontakt og helsesøster.	Alle ansatte
Skolehelsetjeneste	Alle skoler har helsesøster tilknyttet skolen	Alle ansatte

Hvordan avdekke at elever ikke opplever et trygt og godt skolemiljø

Hva	Hvordan	Hvem
Personalets observasjonsplikt	Personalet er til enhver tid i sitt arbeid med elevene forpliktet til å observere og undersøke om det foreligger åpen eller skjult krenking. Det skal reageres umiddelbart ved krenkelser. Ved alle typer krenkelser skal rektor varsles.	Alle ansatte
Vakthold	Være proaktive, synlige og våkne i forhold til å oppdage krenkende adferd. Gripe inn ved mistanke eller kunnskap om krenkelser.	Alle ansatte

Undersøkelser	Alle elever gjennomfører den obligatoriske elevundersøkelsen fra Utdanningsdirektoratet. Resultatene blir drøftet i ledelsen, personalet og elevråd. Resultatene blir lagt frem for skolens miljøutvalg	Alle ansatte
	Alle elevene gjennomfører en ikke-anonym trivselsundersøkelse	
Foreldreundersøkelsen	Gjennomføres annet hvert år	Alle ansatte
Daglige observasjoner og drøftelser på team	Lærernes observasjoner av elevene deles og drøftes på ukentlige teammøter. Miljøarbeiderne er også tett på elever, både i timer og friminutt og er en viktig kilde til informasjon.	Alle ansatte
Helsesøster	Deltar i ressursteam og er en viktig ressurs for skolen.	Helsesøster
Utviklingssamtaler med elever	Kontaktlærer gjennomfører systematisk utviklingssamtaler.	Kontaktlærer
Utviklingssamtaler med foresatte og elever	Gjennomføres minst en gang per halvår.	Kontaktlærer
Informasjon fra elevene	Voksne og elever har plikt til å støtte dem som utsettes for mobbing eller krenkelses. De må melde fra til skolen eller foreldrene hvis de blir vitne til at noen blir mobbet.	Elever Ansatte Foresatte
Informasjon fra Foresatte	Foresatte henvender seg til kontaktlærer Umiddelbart hvis de blir vitne til mobbing eller hvis barn viser tegn på mistrivsel.	Foresatte
Skolemiljøknapp	Den ligger på skolens hjemmeside og er en varslingsknapp som foresatte og elever kan bruke for å varsle dersom elevene ikke opplever et trygt og godt skolemiljø.	Alle
Oppvekstombud	Bistå barn/unge og foresatte i mobbesaker	Oppvekstombud
Beredskapsteam mot mobbing	Bistå barn/unge og foresatte i mobbesaker	Beredskapsteam mot mobbing

Håndtering av krenkende handlinger

Skolen har følgende prosedyre ved mistanke om krenkende handlinger.

	Handling	Ansvar
1	Direkte inngrep ved adferd som innebærer krenkelses	Ansatte som ser hendelsen

2	Varsle rektor og kontaktlærer	Ansatte som ser hendelsen
3	Undersøkelser av saken som kan innebære: a) Samtale med eleven som opplever seg krenket b) Samtale med eleven som krenker c) Oppfølgingsamtale med eleven som opplever seg krenket d) Oppfølgingsamtale med eleven som krenker	Rektor, kontaktlærer, miljøteam
4	Rektors vurdering etter innhenting av fakta	Rektor
5	Samtale med foresatte til eleven som opplever seg krenket -Informasjon om hendelsen -Informasjon om eventuelle videre tiltak	Rektor og kontaktlærer
6	Samtale med foresatte til eleven som krenker -Informasjon om hendelsen -Informasjon om eventuelle videre tiltak	Rektor og kontaktlærer
7	Rektor har ansvaret for at det blir utarbeidet en aktivitetsplan når tiltak iverksettes.	Rektor
9	Evaluering av tiltak Elevenes kontaktlærer er ansvarlig for å evaluere om eventuelle tiltak har ført frem. Dette gjøres hovedsakelig gjennom observasjon og elevsamtale.	Rektor, kontaktlærer, ressursteam
10	Vurdering av behov for eventuelt ytterligere tiltak	Rektor

Ifølge opplæringsloven §9A-4 skal det utarbeides en skriftlig plan når tiltak settes i verk. Mal for en slik plan finnes på side 13 - 14.

Dersom ansatte krenker elever

Opplæringsloven § 9 A-5 andre punktum presiserer at rektor skal varsle videre til skoleeieren dersom ansatte krenker elever.

Dette må sees i sammenheng med at skoleeier er arbeidsgiver for de ansatte på skolen, og at skoleeier dessuten har det øverste ansvaret for at elevene har et trygt og godt skolemiljø. At skoleeier kobles inn i en sak med mistanke om eller kjennskap til at en ansatt krenker en elev, kan være avgjørende for at saken får riktig utfall. Det kan også tenkes at skoleeier har tilgang til mer informasjon og andre ressurser enn skolen for å løse saken.

Årshjul for skolemiljøarbeidet

Tid	Tiltak	Hvordan	Ansvar	Gjennomført
Hele året	Fokus på klasseledelse og systematisk arbeid med et trygt og godt psykososialt miljø.		Rektor og alle ansatte	
	Utviklingssamtaler.		Kontaktlærer	

August	Opplæring og informasjon til alle ansatte om prosedyrer for § 9A, ordensreglement og Plan for et trygt og godt skolemiljø. *Hva er et godt psykososialt miljø? *Hva er krenkende adferd? *Hva er terskelen for å gripe inn – forebygging – handlingsplikt? *Når skal rektor varsles?	Personalmøte/ planleggingsdag	Rektor/ ledergruppe	
	Gjennomgang av inspeksjonsordningen. Felles forståelse i personalet. Hvordan utøver vi? Hvilke spørsmål stiller vi elevene når det skjer krenkende adferd? Bevisstgjøring av de ansatte.	Personalmøte/ planleggingsdag	Rektor/ ledergruppe	
	Elevene orienteres om §9-A, ordensreglement og Plan for et trygt og godt skolemiljø	Klasse møte	Kontaktlærer og tillitsvalgte i klassene	
	Foresatte orienteres om §9-A, ordensreglement og Plan for et trygt og godt skolemiljø	Trinnmøte/ Foreldremøte Hjemmesiden	Rektor og kontaktlærere	
September	Konstituere elevråd.		Kontaktlærere og elevrådskontakt	
	Kursing av elevråd	Kurs	Elevrådskontakt	
	Konstituere FAU	Møte	Rektor	
	Allmøte	Møte	Rektor, styret	
	Gjennomgang av §9A, ordensreglement og Plan for et trygt og godt skolemiljø i elevråd og FAU. Refleksjon og bevisstgjøring rundt mobbing og krenkende adferd.	Møter	Rektor og elevrådskontakt	
Oktober	Utviklingssamtaler med foresatte og elever hvor en blant annet samtaler om elevens skolemiljø.	Halvårlige møter	Kontaktlærer	
	Undersøkelsen gjennomføres. Her avdekkes elevenes oppfatning av skolemiljøet.	Elevundersøkelsen og Ikke-anonym undersøkelse	Ledergruppe	
November	Foreldreundersøkelsen gjennomføres		Ledergruppe	
Mars	Resultater fra elevundersøkelsen og foreldreundersøkelsen drøftes i	Møter	Rektor, ledergruppe og elevråd	

	personalet, elevrådet, FAU og styret			
April	Evaluering og Plan for et trygt og godt skolemiljø i personalet, FAU, elevråd og styret	Møter	Rektor og elevrådskontakt	
Mai/ juni	Eventuell revisjon av og Plan for et trygt og godt skolemiljø	Personalmøte/ planleggingsdag	Rektorgruppa	

Dato:	
Elevens navn:	
Planen er utarbeidet av:	

Denne aktivitetsplanen er laget som et ledd i skolens arbeid for å sikre alle elever et trygt og godt skolemiljø jfr. Opplæringsloven § 9A.

Planen utarbeides når skolen blir klar over at en elev ikke opplever et trygt og godt læringsmiljø og sendes hjem ved starten av arbeidet for å løse dette. Aktivitetsplanen fylles ut underveis inntil man anser at den aktuelle eleven har et trygt og godt læringsmiljø. Fullført plan sendes så hjem.

Foresatte og elev oppfordres til å ta kontakt med kontaktlærere eller skolens ledelse dersom man mener planen eller oppfølgingen ikke er god nok. Dersom man fortsatt ikke ser at skolen løser saken, kan foreldre eller elever be om at statsforvalteren:

sfagpost@statforvalteren.no / 37017500 griper inn.

Oppvekstombudet i Agder: oppvekstombudet@agderfk.no / 48250330 kan også være en støtteperson for elever, foreldre og skole i noen saker.

Hvem observerte eller meldte saken: (ansatt, eleven selv, andre elever,	Kommentarer/hvordan det ble observert eller meldt
--	--

foresatte til elevene, foresatte til andre elever)	

Saken er undersøkt nærmere. Følgende har bidratt til belyse saken/ Følgende er hørt: (eleven, ansatte, andre elever, foreldrene til eleven, forelderene til andre elever)	Kommentarer/hva er sagt
Elevens oppfatning av saken:	

Skolens oppsummering/konklusjon av saken: (sos/emosjonelle vansker, atferd, fagvansker, hjemmeforhold, konflikter, fravær)

Det settes inn tiltak og utarbeides en plan som foreldrene og rektor får. Planen lagres i elevens mappe.

Utfordring/problem som må løses	Planlagt tiltak	Når skal tiltaket gjennomføres-tidsramme	Ansvarlig for tiltaket	Evaluering

Logg (dokumentasjon av sakens gang)

Dato	Hendelse- aktivitet

--	--

Avslutning av sak:

Kontaktlærer sender gjennomført aktivitetsplan med evaluering/logg til foreldrene og rektor når skolen anser saken som avsluttet. Aktivitetsplanen lagres i elevens mappe.

Med vennlig hilsen

"NAVN + kontaktinfo"